

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/8812,Miedzynarodowa-Konferencja-Naukowa-Wspolpraca-NKWDKGB-ze-sluzbami-bezpieczenstwa.html>
09.03.2026, 07:45

Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Współpraca NKWD/KGB ze służbami bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-Wschodniej w latach 1945-1989”, III – Kraków, 6-7 czerwca 2013

06.06.2013

6-7 czerwca 2013, Kraków, Hotel „Chopin” (ul. Przy Rondzie 2)

Kluczowym elementem systemu władzy we wszystkich państwach bloku komunistycznego w Europie Środkowo-Wschodniej był rozbudowany aparat bezpieczeństwa. Działalność struktur tego aparatu nie ograniczała się wyłącznie do wewnętrznych represji i drobiazgowej kontroli społeczeństw poszczególnych krajów. Poszczególne służby bezpieczeństwa składały się na ponadnarodową wspólnotę, której patronem był Feliks Dzierżyński, twórca osławionej CzeKa. Owa wspólnota była ważnym, choć skrytym, narzędziem polityki w skali całego bloku sowieckiego. W planie wewnętrznym jej celem było przeciwdziałanie kolejnym kryzysom systemu komunistycznego i zwalczanie wszelkich form społecznego oporu. W planie globalnym miała ona wspierać ekspansywną politykę Moskwy.

Planowana konferencja poświęcona będzie właśnie tym zagadnieniom. Jest ona pomyślana jako kontynuacja serii bardzo udanych konferencji na zbliżony temat zorganizowanych w Bratysławie (2007) i Pradze (2008).

Organizatorami konferencji są: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Instytut Badania Reżimów Totalitarnych (Republika Czeska), Biuro Federalnego Pełnomocnika ds. Dokumentów Służb Bezpieczeństwa byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej (Niemcy) i Instytut Pamięci Narodu (Słowacja).

Obrady konferencji odbywać się będą w języku polskim i angielskim (z tłumaczeniem symultanicznym).

Wszystkich zainteresowanych serdecznie zapraszamy do udziału w konferencji.

Za udział w konferencji nie będą pobierane żadne opłaty. Wstęp wolny.

PROGRAM

6 czerwca 2013

10.00-10.15 - Otwarcie konferencji

10.15-12.00 - Sesja I: Wspólnota „Czekistów” - moderator: dr Łukasz Kamiński (Polska)

- Dr Petr Blažek (Republika Czeska) – Spojrzenie z Guberni. Archiwum Mitrochina w świetle dokumentów czechosłowackiej służby bezpieczeństwa StB (Státní Bezpečnost)

- Christopher Nehring (Niemcy) – KGB-DS-MfS: tzw. przedsięwzięcia aktywne (działalność inspiracyjna i dezinformacyjna) sowieckich, bułgarskich i wschodnio-niemieckich służb bezpieczeństwa państwowego w perspektywie ponadnarodowej, 1969–1979
- Dr Franciszek Dąbrowski (Polska) – Połączony System Ewidencji Danych o Przeciwniku (PSED/SOUD) – instytucjonalne formy działania w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych PRL
- Dr Valeri Katzounov (Bułgaria) – Udział Bułgarii w Połączonym Systemie Ewidencji Danych o Przeciwniku (PSED/SOUD)
- Dyskusja

12.00-13.30 - przerwa

13.30-15.30 - Sesja II: Wywiad - moderator: dr Pavel Zacek (Republika Czeska)

- Benjamin Fischer (USA) – Wspólnota przeznaczenia: sowiecko-wschodnioniemiecka współpraca wywiadowcza w okresie Zimnej Wojny.
- Dr Władysław Bułhak (Polska) – Współpraca Departamentu I z I Zarządem Głównym KGB. Nowe ustalenia
- Dr Leszek Pawlikowicz (Polska) – Funkcje, formy kooperacji oraz naczelnicy pionu współpracy z krajami socjalistycznymi (I Zarządu Głównego) Komitetu Bezpieczeństwa Państwowego (przy Radzie Ministrów) ZSRR w latach 1954–1991
- Dr Mirosław Sikora (Polska) – Spektrum zainteresowania wywiadu naukowo-technicznego KGB w erze Gorbaczowa. Z perspektywy procesu wymiany informacji pomiędzy wywiadami Polski i ZSRS
- Magdolna Barath (Węgry) – Współpraca wywiadowcza ZSRS i WRL
- Dyskusja

15.30-15.45 - przerwa kawowa

15.45-17.30 - Sesja III: Relacje bilateralne - moderator: dr Douglas Salvage (Niemcy)

- Dr Ion Constantin (Rumunia) – Tajna wojna pomiędzy sowiecką wspólnotą wywiadowczą a Rumunią w okresie Zimnej Wojny.
- Dr Christian Domnitz (Niemcy) – Inwigilacja i integracja. Grupa Operacyjna „Moskwa” wschodnioniemieckiej STASI.
- Dr Pavel Žáček (Republika Czeska) – Duży brat i mała siostra. KGB ZSRR i czechosłowacka służba bezpieczeństwa StB (Státní bezpečnost) w 1989 roku.
- Dr Arkadiusz Słabig (Polska) – Współdziałanie SB i KGB w kwestii rozpracowania środowisk ukraińskich w Polsce i za granicą po 1956 r.
- Dyskusja

7 czerwca 2013

10.00-12.00 - Sesja IV: Kierunki działania: kontrwywiad, terroryzm, dywersja ideologiczna - moderator: dr Matej Medvecký (Słowacja)

- Emanuel Droit (Francja) – Wspólna odpowiedź? Wschodnioeuropejskie tajne służby wobec międzynarodowego terroryzmu w latach 70. i 80. XX w.
- Dr Patryk Pleskot (Polska) – Współpraca polskiego kontrwywiadu ze służbami państw socjalistycznych w inwigilacji zachodnich dyplomatów (1956–1989). Szkic problemu

- Dr Bernd Schaefer (USA) – Multilateralne konferencje służb bezpieczeństwa państw Układu Warszawskiego w sprawie „terroryzmu” w Pradze (1979) i Warnie (1987)
- Dr Magdalena Semczyszyn (Polska) – Organizacja współpracy Departamentu II MSW PRL z II Zarządem Głównym KGB ZSRS (1957–1971) w świetle materiałów zachowanych w archiwach IPN
- Dr Douglas Selvage (Niemcy) – Obraz ideologicznego przeciwnika. Raporty KGB na temat „taktyki przeciwnika w dziedzinie dywersji ideologicznej”, 1975–1989
- Dyskusja

12.00-13.30 - przerwa

13.30-15.15 - Sesja V: Case studies I - moderator: prof. Jacek Tebinka (Polska)

- Dr Hanna Labrenz-Weiß (Niemcy) – Operativer Vorgang (OV) „Sizilien”. Sprawa operacyjnego rozpracowywania „Solidarności Walczącej” przez SB, MfS i KGB w świetle dokumentów Stasi
- Dr Paul Maddrell (Wielka Brytania) – Współpraca Ericha Mielke z NKWD, NKGB, MGB i KGB
- Dr Matej Medvecký (Słowacja) – Wydział kontrwywiadu zagranicznego Komisariatu ds. Bezpieczeństwa w Bratysławie i struktury sowieckiego aparatu bezpieczeństwa w Wiedniu
- Jerguš Sivoš (Słowacja) – Operacja „Nauka”. Współpraca ŠtB i KGB w zwalczaniu przerzutu literatury antysowieckiej.
- Dyskusja

15.15-15.30 - przerwa kawowa

15.30-17.15 - Sesja VI: Case studies II - moderator: dr Patryk Pleskot (Polska)

- Dr Attila Szörényi (Węgry) – Wpływ doradców sowieckiego MGB na śledztwa prowadzone przez węgierski aparat bezpieczeństwa w latach 1949–1950. Studium przypadku
- Libor Svoboda (Republika Czeska) – Ukończenie szkoły KGB w ZSRR uwarunkowaniem kariery w czechosłowackim aparacie bezpieczeństwa w latach 1948–1989
- Dr hab. Bożena Szaynok (Polska) – Tematyka żydowska w działaniach aparatu bezpieczeństwa w krajach komunistycznych Europy środkowo-wschodniej 1948–1953
- Prof. Jacek Tebinka (Polska) – Od Jałty do Poczdamu. Służby specjalne ZSRR a powstanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej
- Dyskusja

17.15-17.30 - Zakończenie konferencji

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Pliki do pobrania

[Program konferencji \(doc, 51.5 KB\)](#)
